

aan de gemeenteraad
Initiatiefvoorstel raad Plaatsing monument of kunstwerk ter gelegenheid van 65 jaar gastarbeiders in Nederland

onderwerp

van het college van burgemeester en wethouders

datum 3 juni 2025

zaaknummer 1476986

memo

Samenvatting

Op grond van artikel 36 lid 2 van het Reglement van Orde voor vergaderingen en andere werkzaamheden van de gemeenteraad van de Gemeente Gouda 2023 heeft het college de mogelijkheid om wensen en bedenkingen kenbaar te maken op initiatiefvoorstellen van de gemeenteraad. Dat wordt met dit memo gedaan over het initiatiefvoorstel Plaatsing monument of kunstwerk ter gelegenheid van 65 jaar gastarbeiders in Nederland kenbaar. Het college draagt het initiatiefvoorstel op inhoud een warm hart toe. Het erkent de belangrijke rol van gastarbeiders in de Goudse samenleving en de economische welvaart van deze stad.

Uit het initiatiefvoorstel blijkt niet exact welke rolverdeling de initiatiefnemers voor ogen hebben bij het realiseren van het kunstwerk of monument voor gastarbeiders. Indien bij de initiatiefnemers de wens bestaat dat de gemeente hier zowel financieel als qua projectleiding een wezenlijk rol zal vervullen, dan is dat op afzienbare termijn en mede gezien de zeer recente besluitvorming over de beperkte kaders voor kunst in de openbare ruimte, niet mogelijk. Dit uiteraard tenzij de raad de benodigde middelen voor het initiatief voteert.

Doel

Met dit memo maakt het college haar wensen en bedenkingen over het initiatiefvoorstel Plaatsing monument of kunstwerk ter gelegenheid van 65 jaar gastarbeiders in Nederland kenbaar.

Het college gaat graag met initiatiefnemers en de raad in gesprek over het ingediende initiatiefvoorstel.

1 Aanleiding

De aanleiding voor dit raadsmemo is het initiatiefvoorstel 'Plaatsing monument of kunstwerk ter gelegenheid van 65 jaar gastarbeiders in Nederland' dat is ingediend in mei 2025.

Algemene reactie

Het college draagt het initiatiefvoorstel op inhoud een warm hart toe. Het erkent de belangrijke rol van gastarbeiders in de Goudse samenleving en de economische welvaart van deze stad. Via o.a. het initiatief *De Mix Nederland* | *Bnadem* van Museum Gouda is dit ook in afgelopen tijd onderstreept.

Het realiseren van een monument of kunstwerk in de openbare ruimte sluit op inhoud aan op de ambitie van het college en de raad om kunst in de openbare ruimte een betere afspiegeling te laten zijn van de Goudse samenleving. De raad heeft op 21 mei jl. het collectieplan kunst in de openbare ruimte 2025-2033 vastgesteld waarin de inhoudelijke en financiële kaders voor kunst in de openbare ruimte zijn opgenomen. Binnen dit collectieplan is de financiële ruimte zeer beperkt. De raad heeft met het vaststellen van dit plan besloten om primair de focus te leggen op het beheer en behoud van de bestaande kunstcollectie. Voor uitbreiding van de collectie, zoals beoogd door

initiatiefnemers is op dit moment geen financiële ruimte voorzien. Dit geldt voor de directe kosten van het kunstwerk evenals de indirecte lasten gerelateerd aan (project gerelateerde) capaciteitsinzet.

Hieronder zal het college nader in gaan op de drie onderdelen van het initiatiefvoorstel.

Aanvullende informatie

Voorstel aanwijzing locatie en plaatsing kunstwerk in 2026 binnen bestaande budgetten

In het initiatiefvoorstel wordt gevraagd om binnen de toegekende budgetten een voorstel uit te werken voor de aanwijzing van een prominente locatie in de openbare ruimte. Daarnaast wordt er gevraagd om in 2026 een monument of kunstwerk te plaatsen.

Het college heeft daarbij de volgende bedenkingen:

- Binnen de onlangs vastgestelde kaders voor kunst in de openbare ruimte is er financieel geen ruimte voor het realiseren van een nieuw monument of kunstwerk.
- Daarbij geeft het college de initiatiefnemer graag mee dat het proces en tijdspad van het realiseren van een kunstwerk in de openbare ruimte intensief is en een vrij lange doorlooptijd kent. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het vinden van een geschikte locatie, participatie en het creëren van draagvlak (in de buurt), het vergunningstraject, het uitzetten van een ontwerpopdracht en de gunning daarvan, en vervolgens het daadwerkelijk realiseren daarvan en het maken van de juridische afspraken over het eigendom en onderhoud. Dit is specialistisch werk dat niet zonder een daartoe deskundige projectleider kan worden gerealiseerd. Ook met een dergelijke projectleider moet in het budget voor het kunstwerk rekening gehouden worden. Het college schat in dat het doorlopen van dit traject en het daadwerkelijk opleveren van een monument of kunstwerk waarschijnlijk niet afgerond kan worden in 2026.
- Er ligt naast dit initiatiefvoorstel nog een mogelijk initiatief uit de stad in het verschiet. In het kader van het Plan van Aanpak Koloniaal Verleden wordt vanuit initiatiefnemers in de stad gepleit voor een specifiek monument of kunstwerk gericht op het koloniaal verleden, in aanvulling op (contextualisatie van) het monument voor de Gebroeders Houtman. Het college ziet vanuit het perspectief van het collectieplan enige parallel tussen deze twee, nog financieel onvoorziene, wensen.

Uitwerking van het voorstel met relevante partners, recht doen aan de Goudse context en externe mogelijkheden voor financiering

- Uit het initiatiefvoorstel blijkt niet welke rolverdeling de initiatiefnemers voor ogen hebben. En welke rol de initiatiefnemers van de gemeentelijke organisatie verwachten en wat zij en/of anderen daarin oppakken.
- Het college waardeert het belang dat dit voorstel hecht aan het samen optrekken met Goudse partners en het recht doen aan de specifiek Goudse context. Een dergelijke aanpak geeft een monument of kunstwerk meer draagvlak, waarde en betekenis.
- Indien de initiatiefnemers hierin een wezenlijke rol van de gemeentelijke organisatie verwachten, dan is hiervoor binnen de huidige kaders helaas geen ruimte. En zal er binnen het projectbudget rekening moeten worden gehouden met de eerder genoemde projectleider.
- Wat betreft draagvlak in de stad is wellicht versnelling mogelijk als er een representatieve groep inwoners is, die als dragers of initiatiefnemers voor het beoogd monument of kunstwerk zouden kunnen optreden. Daarmee is de gemeentelijke rol mogelijk beperkter aangezien het alsdan meer projectbegeleiding en -toetsing (i.p.v. regie) betreft. Niet te min zal de gemeentelijke organisatie ook in dat scenario een wezenlijke rol vervullen. Het is onduidelijk of hierin door initiatiefnemers is of wordt voorzien.
- Ten aanzien van externe fondsenwerving en/of crowdfunding merkt het college op dat ook dit kan bijdragen aan waarde en betekenis voor Gouda en haar inwoners. Het daadwerkelijk werven van externe middelen vergt wezenlijke inzet en deels ook specifieke kennis. Ook

hierbij is het college niet helder welke rol de initiatiefnemers hierin zelf kunnen oppakken, dan wel van de gemeente verwachten. Daarbij is het belangrijk om op te merken dat fondsenwerving vanuit de stad en/of gemeenschap waarschijnlijk effectiever is dan fondswerving vanuit de gemeentelijke organisatie.

Aanbieding van het voorstel aan de raad in 2025

- Het college spreekt waardering uit voor de betrokkenheid en de urgentie waarmee de initiatiefnemers dit voorstel agenderen.
- Uit het voorgaande blijkt dat het realiseren van een monument of kunstwerk veel voeten in de aarde heeft. Naast budgettaire beperkingen is ook de capaciteit op kunst in de openbare ruimte zeer beperkt. Ook om die reden is het twijfelachtig of aanbieden van een voorstel aan de raad nog in het lopende jaar haalbaar moet worden geacht.